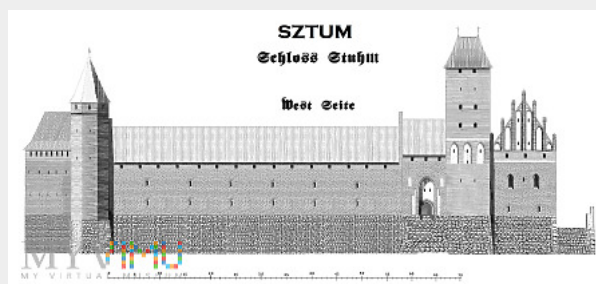
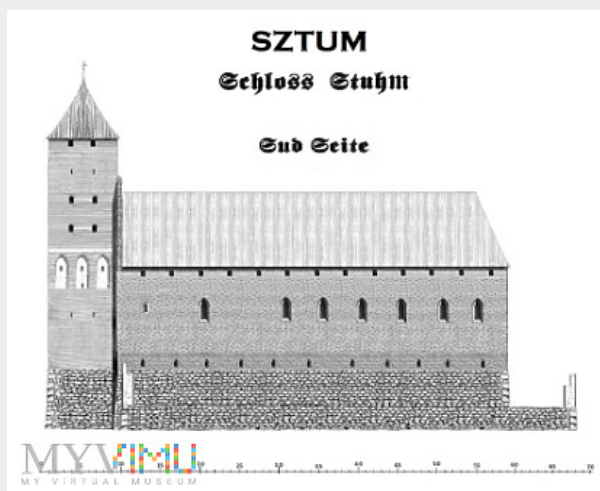

Zamki niższej rangi - Sztum**Kolekcja:** Zamki Krzyżackie rysunki**Muzeum:** Muzeum Orłosia**Właściciel:** orlos52**Miejsce pochodzenia:** Polska**Stan eksponatu:** Bardzo dobry

Opis: Patrząc na rzut wójtów krzyżackich zamku w Sztumie (ordensburg Sztum), widzimy podobieństwo do wczesnego nieregularnego konwentualnego „przedkastelu” w Pokrzywnie. Budowle te dzieli jednak 70 lat różnicy, jeśli porównać daty ich budowy. O ile tamten był jednym z pierwszych wybudowanych zamków przez Zakon, jeszcze w połowie wieku XIII, to warownia w Sztumie powstała już w szczytowym okresie rozwoju państwa krzyżackiego, około roku 1330. Obydwa mają jednak wiele cech wspólnych, jak na przykład układ przestrzenny na planie wieloboku, jak również funkcje, które pełniły w pewnych okresach. Oba były swoistymi sanatoriami, czy może inaczej domami opieki socjalnej, dla starszych wiekiem braci rycerzy. Sztum jednak zasadniczo miał pełnić podstawową rolę kurortu dla Wielkich Mistrzów. Miał nawet swój mini zwierzyniec. Budowlę posadowiono na dwóch wyspach, pomiędzy dwoma jeziorami, w miejscu gdzie uprzednio znajdował się gród pruski. Nie skorzystano jednak z istniejących relikwów poprzedniego założenia obronnego, i po splantowaniu terenu wzniesiono zupełnie nową budowlę. Pierwotnie zespół zamkowy składał się z dwóch części, zamku właściwego i rozległego przedzamcza, które jednak z czasem zostało przekształcone w obronne miasto. Zamek stał się budowlą samodzielną. Posiadał rzut rozległego nieregularnego sześcioboku, o łącznym obwodzie murów, z zabudowanymi wszystkimi skrzydłami. Główny budynek, mieszczący najważniejsze pomieszczenia znajdował się w skrzydle południowym miał wymiary 52x11m, był podpiwniczony poprzedzał go parcham. Znajdować się w nim miała duża sala biesiadna, (11,8x8,80m) nazwana „Wielkim Refektarzem”, co prawda nie tak okazała jak ta na zamku średnim w Malborku, ale też i ranga zamku nie była tak wysoka. Poza refektarzem, w tym skrzydle umieszczono, od wschodu kaplicę i mieszkania dla goszczących rycerzy. Dolne partie wymurowane zostały ze zwiezionych i obrobionych kamieni polnych, główną kondygnację i koronę murów wykonano z cegły. Pod dachem biegły chodniki straży ze strzelnicami. Dachy były dwuspadowe, pokryte dachówką ceramiczną. Zamek posiadał prawdopodobnie trzy wieże i dwie bramy. Główna brama, częściowo zachowana, znajdowała się w skrzydle zachodnim. Na system obronny bramy składały się dwie bramy z szczytą bramną, most zwodzony nad nawodnioną fosą oraz wysoka kwadratowa wieża. Samo skrzydło mieściło wozownię arsenał i inne pomieszczenia gospodarczo-magazynowe. W narożniku północno-zachodnim posadowiono wystającą przed lico muru, sześciokątną wieżę, w której ulokowano celę więzienną. Skrzydło północne najdłuższe mieściło stajnie i może oborę. Skrzydło wschodnie było z kolei spichrzem zbożowym i stodołą. Narożnik północno-wschodni wieńczyła

trzecia wieża, flankująca drugi wyjazd z zamku, zabezpieczony bramą i następnym mostem zwodzonym. Zamek przechodził różne koleje losu. Podczas wielkiej wojny z zakonem w 1410 wojska Jagiełły zdobyły i obsadziły zamek polską załogą, która opuściła go jeszcze jesienią tego roku, oddając Krzyżakom. Podczas powstania antykrzyżackiego 1454 roku zamek znów został zdobyty po długotrwałym oblężeniu, gdy obrońcom zabrakło pożywienia i środków obrony. Krzyżacy znów odzyskali twierdzę po klęsce wojsk polskich pod Chojnicami. Drugi pokój toruński przydzielił Sztum Polsce i aż do 1772 był miejscem urzędowania polskich starostów. "Potop Szwedzki" tradycyjnie zrójnował i zdewastował zamek. Władze pruskie po przejęciu zamku, umieściły w nim różne urzędy, takie jak sąd, więzienie i starostwo. W wieku XIX dokonano licznych wyburzeń murów, wież i bram zamkowych. Ocalał główny budynek, jednak mocno przebudowany, przez co stracił swój średniowieczny charakter. Zachowały się też relikty murów wymurowane z kamienia, oraz właściwie cały układ przestrzenny głównego zamku. Plany na podstawie rysunków Conrada Steinbrechta - Die Baukunst des Deutschen Ritterordens in Preussen ein Heimat-Ausweis der Deutschen im Osten. Aksonometria moja z 1992r Inny mój rysunek tego zamku pod linkiem: <https://myvimu.com/exhibit/54903855-zamek-krzyzacki-w-sztumie>